

видѣхме, нигдѣ (даже нито въ рускитѣ и арабскитѣ лѣтописи и пѣтописи) не намираме споменъ за тоя народъ прѣди XVI вѣкъ (1551 год.). Несторъ нищо не говори за чувашитѣ въ своята народна генеалогия.

Гдѣ прочее сж били чувашитѣ по-рано? Тѣй като тѣ не сж изникнали въ единъ денъ, трѣба да се прѣдполага, че сж носили въ древное време друго име, но какво? Това е именно и най-главниятъ въпросъ, на който и до сега не е даденъ удовлетворителенъ отговоръ, както нѣма съгласие и въ мнѣніята на по-новитѣ етнографи и пътешественици за етнически характеръ и типъ и езика на чувашитѣ. Тия мнѣнія прѣдставятъ по нѣкога рѣзки противурѣчия. До като едни (по-старитѣ) смѣтатъ чувашитѣ за чисти *фини*, други ги считатъ за чисти *турци*. Най-сетнѣ има и мнѣнія, че тѣ сж *потурчени фини*.

Чувашитѣ бидоха покрѣстени още въ 1743 година и могло би слѣдователно да се очаква, че пътешественицитѣ, които имаха случай да ги посѣтятъ прѣди или скоро подиръ тая дата, ще съобщаватъ най-вѣрнитѣ свѣдѣния. Обаче нито *Страленбергъ* (о. с.), нито *Миллеръ*¹⁾ не се отличаватъ като тѣнки наблюдатели. Последниятъ внася въ книгата си безъ разборъ всичко, каквото слушалъ отъ официалнитѣ си прѣводчи. Самъ той не ходилъ ни въ едно чувашко село. Чувашитѣ иматъ, споредъ него, *жълти* или *червени* коси. Нарѣчието имъ е по-близу до *татарското*. Слѣдъ 1743 год. имаме нѣколко описания отъ академицитѣ *Паласъ*²⁾, *Георги*³⁾, *Рычковъ*⁴⁾ и *Лепехинъ*⁵⁾, изпратени по заповѣдъ на Имп. Екатерина II изъ разнитѣ краища на Русия, да ги изслѣдватъ и опишатъ. *Паласъ* намѣрва, че чувашитѣ по езика си, образа на живота си, по постройкитѣ си и по женскитѣ си костюми много приличатъ на *татаритѣ*. Отъ чертитѣ на лицето имъ се вижда силна примѣсъ съ татарска кръвъ. *Георги* е на противно мнѣние, именно че чувашкитѣ езикъ е *фински*. Само по вънѣшността чувашитѣ приличатъ повече на татари, нравствениятъ имъ характеръ е черемиски. *Рычковъ* увѣрява, че чувашитѣ, *черемиситѣ* и *вогачитѣ* сж законни потомци на древнитѣ *скинти* и *сармати*. Сжичиятъ въ „Топографіи оренбургская“ твърди, че *чолматитѣ* били българи. слѣдователно Татищевъ справедливо наричалъ чувашитѣ *български народъ*, *Лепехинъ* мѣси постоянно чувашитѣ съ мордеа.

Отъ началото на нашия вѣкъ почватъ да се явяватъ вече по-подробни и по-точни свѣдѣния за чувашитѣ. *Ердманъ* (1822) привежда физиологични докази, че чувашитѣ сж отъ *фински* произходъ.

¹⁾ Ф. Миллеръ, Описание живущихъ въ казанской губерніи азиатскихъ народовъ. СПб. 1791, първъ 1766.

²⁾ Паласъ, Путешествіе по разнымъ провинціямъ Россійской Имперіи, СПб. 1788. Id. Reise durch verschiedene Provinzen des russ. Reichs.

³⁾ Георги, Описание всѣхъ обитающихъ въ Россійскомъ государствѣ народовъ, СПб. 1799, г. I. Idem, Bemerkungen einer Reise im russisch. Reich in den Jahren 1773 и 1774. Spb. 1775.

⁴⁾ Рычковъ, Дневныя записки путешествія по разнымъ провинціямъ Россійскаго государства, 1769 и 1770, СПб.

⁵⁾ Лепехинъ, Дневныя записки, СПб. 1795, г. I.